

ČESKÝ JAZYK

Porovnávací test – 5. třída (kód C5–C4)

U každé z vět v úlohách 1 až 12 rozhodněte, zda je napsána bez pravopisné nebo mluvnické chyby.

1.

ano(A) – ne(B) Na některých poštovních známkách jsou vyobrazeny mysy nebo sopky.

2.

ano(A) – ne(B) Odnes nákup až na schod-u vrat a zaves vůz do garáže.

3.

ano(A) – ne(B) Těžké vozy s přívěsy byly naloženy pytly se solí.

4.

ano(A) – ne(B) Hřebíky se vyrábějí z oceli nebo z mosazy.

5.

ano(A) – ne(B) Chlapcům zářili na tváři úsměvy.

6.

ano(A) – ne(B) Město Kutná hora patří v České republice k těm nejstarobylejším.

7.

ano(A) – ne(B) Násilník svou objet' zastrašoval namířenou pistolí.

8.

ano(A) – ne(B) Blízko Benátek nad Jizerou stával středověký hrad Dražice.

9.

ano(A) – ne(B) Pod starou tvrzí v mlází jsme našli několik píchavek.

10.

ano(A) – ne(B) Vlaštovky lovily komáry, kteří poletovaly nízko nad hladinou jezírka.

11.

ano(A) – ne(B) Fotogravka zachytila dvě kavky, které mířily nad porost lip.

12.

ano(A) – ne(B) Nebud' pyšná a domýšlivá a nechovej se vyzívavě.

13.

Ve které z následujících vět je sloveso ve složeném tvaru?

- (A) Petr přečte knížku.
- (B) Petr čte se sestrou časopis.
- (C) Petr nečte detektivku.
- (D) Četl jsem si noviny.

14.

Které z následujících vyznačených slov je ve tvaru 4. pádu?

- (A) Sedl si na kraj chodníku.
- (B) Uviděli jsme na zemi louže.
- (C) Do vody neskákej uhřátý.
- (D) Teta plnila buchy povidly.

15.

Ve kterém z následujících spojení je přídavné jméno přivlastňovací?

- (A) rodiče Jitky
- (B) mladí rodiče
- (C) Jitčini rodiče
- (D) rodiče žáků

16.

Která z následujících vět obsahuje sloveso v přítomném čase?

- (A) Budu doma v osm hodin.
- (B) Prázdniny budou co nevidět.
- (C) Přihlásili jsme se do soutěže.
- (D) Každý den vstávám jako první.

17.

Které z následujících přídavných jmen je napsáno s pravopisnou chybou?

- (A) nejjemnější
- (B) nejjednotný
- (C) nejjednodušší
- (D) nejjedovatější

TEXT K ÚLOHÁM 18 AŽ 20

Když začne skřivánek povrzávat,
nechce se z postele ráno vstávat.

18.

Který z následujících slovních druhů **není** obsažen v textu?

- (A) částice
- (B) předložka
- (C) spojka
- (D) zájmeno

19.

Kolik je v uvedeném textu sloves?

- (A) dvě
- (B) tři
- (C) čtyři
- (D) pět

20.

V jakém tvaru je podtržené slovo?

- (A) ve 2. p.. č. jed.. rod ž., vzor růže
- (B) ve 4. p.. č. jed.. rod ž., vzor píseň
- (C) ve 2. p.. č. jed.. rod ž., vzor píseň
- (D) ve 2. p.. č. jed.. rod ž., vzor kost

21.

Které z následujících slov obsahuje dvě slabikotvorné souhlásky?

- (A) hrst
- (B) vlk
- (C) strhl
- (D) čtvrtek

22.

V následujících dvojicích slov změnila délka samohlásky jejich význam. Která z následujících dvojic **neobsahuje** obě slova smysluplná?

- (A) sudý – sudy
- (B) dole – dóle
- (C) panské – pánské
- (D) raná – rána

23.

Které z následujících podtržených slov vyslovujeme stejně, jako je píšeme?

- (A) křeččí domeček
- (B) nenadálé vítězství
- (C) povinnost rodičů
- (D) dřevěná lávka

24.

Která z následujících vět **nemůže** doplnit větu *Divil se, _____* ve smysluplné souvětí?

- (A) že se Mírek vrátil.
- (B) proč máme zítra přijít.
- (C) ačkoli to tušil dopředu.
- (D) aby zítra přišla včas.

25.

Ve kterém z následujících souvětí jsou správně napsány čárky?

- (A) Měli bychom vědět, co má člověk dělat, když je svědkem neštěstí.
- (B) Přišel jsem, ze školy domů a položil aktovku k psacímu stolu.
- (C) Končí příběh kosmonautů, kteří se do vesmíru vydali hledat, jiné formy života.
- (D) Představte si, malého tygříka, který ještě nikdy nelovil a nemůže se už dočkat.

26.

Tatínek se rozložil. Slyšel špatnou zprávu.

Kterou z následujících spojek **nemůžeme** doplnit mezi věty tak, aby vzniklo smysluplné souvětí (pořadí vět zůstane zachováno)?

- (A) když
- (B) protože
- (C) neboť
- (D) ale

27.

Který z následujících větných celků je složen ze tří vět?

- (A) Praotec Čech se vydal s bratrem Lechem hledat novou zemi, až přišli k Rípu.
- (B) Honza, jak sudičky předpověděly, vysvobodil princeznu.
- (C) Když král spal, vletěla do královské síně vrána a korunu odnesla.
- (D) Netopýři přes zimu spí v dutinách stromů, v jeskyních a pod střechami.

28.

Která z následujících skupin hlásek je kořenem slova *dostavník*?

- (A) dostav
- (B) stav
- (C) dost
- (D) stavník

29.

Ve které z následujících skupin slov **nejsou** všechna slova příbuzná?

- (A) chytrý, vychytralý, chytat, chytrák
- (B) nakoupit, kupec, kupní, nákup
- (C) zastávka, postavit, stavba, nástavec
- (D) letecký, proletí, výletník, letec

30.

Ke kterému z následujících přídavných jmen **nelze** vytvořit podstatné jméno pomocí přípony *-och*?

- (A) krásný
- (B) bílý
- (C) černý
- (D) líný

31.

Které z následujících slov má ženský protějšek?

- (A) potomek
- (B) lakomec
- (C) naháč
- (D) mladík

32.

Do kterého z následujících slov **nelze** doplnit na vynechané místo *-je-*?

- (A) ob-m
- (B) ob-vil
- (C) ob-kt
- (D) ob-dvá

33.

Ve které z následujících řad slov **nejsou** jen slova podobného významu?

- (A) mazaný, vypočítavý, lstivý
- (B) rival, sok, soupeř
- (C) nevěrný, nevěřící, nedůvěřivý
- (D) dívat se, koukat, hledět

34.

Které z následujících slov je slovo jednoznačné (má pouze jeden význam)?

- (A) hrdlo
- (B) pánev
- (C) klín
- (D) koutník

35.

Mlátí prázdnou slámu.

Která z následujících vět nejlépe vystihuje význam uvedeného rčení?

- (A) Mluví zbytečně.
- (B) Dělá pořád stejnou práci.
- (C) Rád se pere.
- (D) Pořád se hádá.

TEXT K ÚLOHÁM 36 AŽ 39

Dáreček KLAUN

1. Připravte si nevelký kulatý meloun, špejli, vlnu na výrobu vlasů, červené víčko (např. od šampónu) a červenou krajku.
2. Do melounu vtlačte červené víčko v místě nosu.
3. Oči, ústa a tváře vyryjte nožem.
4. Na uši použijte slupku z jiného melounu.
5. Z vlny vytvořte střepec, přivažte ho na špejli a tu zapíchněte do melounu.
6. Nakonec jehlou a nití stáhněte krajku a meloun na ni postavte.
7. Usměvavý klaun bude příjemným zpestřením jídelního stolu.

36.

Jakým slohovým útvarem je uvedený text?

- (A) návodem k použití
- (B) popisem věci
- (C) popisem pracovního postupu
- (D) zprávou

37.

Jestliže druhý meloun nemáte, uši udělejte z papíru.

Na které místo v textu patří uvedená věta?

- (A) mezi 1. a 2. větou
- (B) mezi 2. a 3. větou
- (C) mezi 3. a 4. větou
- (D) mezi 4. a 5. větou

38.

Který z následujících předmětů **není** potřeba k výrobě melounového klauna?

- (A) nůž
- (B) lepidlo
- (C) vlna
- (D) krajka

39.

Které z následujících tvrzení vyplývá z textu?

- (A) Na výrobu klauna potřebujeme velký meloun.
- (B) Z vlny upleteme copánek.
- (C) V místě nosu vtlačíme zelené víčko.
- (D) Meloun bude stát na červené krajce.

TEXT K ÚLOHÁM 40 AŽ 42

(úryvek)

Kolik kadeřníků znáš, Františku, ve své blízkosti?

Tady v Praze vím asi o osmi.

V čem je tajemství tvého úspěchu?

Myslím, že zbytečně přeháníš. Když přijde zákaznice, ze všeho nejdřív ji usadím před zrcadlo a vyptávám se jí, jak by se chtěla nechat ostříhat. Při tom si ji dobře prohlédnu a řeknu, co bych udělal jinak.

Stálé zákaznice upravuješ vždy stejně?

Ne, většinou nosí jeden účeš asi půl roku, během toho obměňuji detaily.

40.

Jakým slohovým útvarem je uvedený text?

- (A) rozhovorem
- (B) návodem k použití
- (C) vyprávěním
- (D) popisem pracovního postupu

41.

Které z následujících slov je slovem podřazeným k výrazu *účeš*?

- (A) nůžky
- (B) copy
- (C) hlava
- (D) vzhled

42.

Které z následujících tvrzení **nevyplývá** z textu?

- (A) František je úspěšný kadeřník.
- (B) Zákaznice chodí k Františkovi až za půl roku.
- (C) František nejdříve vyslechne názor zákaznice.
- (D) František ví asi o osmi mužích ve svém oboru v Praze.

TEXT K ÚLOHÁM 43 AŽ 45

**Věra Borská
Proměny**

Když plamen zabloudí,
je z něho bludička,
když zhubne potůček,
je z něho pentlička,
když řeka vzpomíná,
zpívá jak krajánek,
když vzduch odpočívá,
opře se o vánek,
když voda přejí se,
jsou všude povodně,
když podzim nevidí,
rozžehne pochodně,
když usne v keři pták,
je z něho kulička,
která má bůhví proč
nožky a _____.

43.

Které z následujících slov patří na vynechané místo v uvedené básni?

- (A) hlavička
- (B) kolotoč
- (C) mák
- (D) peříčka

44.

Které z následujících tvrzení o básni je pravdivé?

- (A) Slova v básni se nerýmují.
- (B) Báseň nám vypráví jeden příběh.
- (C) Autorka dává neživým věcem lidské vlastnosti.
- (D) V básni se hovoří o požáru.

45.

Které z následujících vysvětlení odpovídá významu slova *krajánek*?

- (A) plátek chleba
- (B) malíř krajín
- (C) potulný mlynářský tovaryš
- (D) výrobce krajky

TEXT K ÚLOHÁM 46 A 47

(úryvek)

Shromažďování a třídění předmětů se lidé věnovali už v dávné historii, ale v prvopočátcích rodu „Homo sapiens“ nesbírali pro zábavu. Lovci v pravěku sbírali dřevo, bobule a kůru především proto, aby mohli přežít v drsném životním prostředí. Ve středověku šlechtici nesbírali zlaté předměty kvůli sběratelské vášni, ale proto, aby zvýšili svoji vážnost a moc.

Teprve počátkem 18. století se ve shromažďování předmětů objevil systém. Souviselo to s objevem kolonií a s rozvojem přírodních věd. Vědci byli uneseni rozmanitostí nejrůznějších druhů obojživelníků, ptáků, ryb a hmyzu a začali je lovit, preparovat a shromažďovat v muzeích.

(podle časopisu ABC, roč. 41, č. 2)

46.

Který z následujících nadpisů nejvíce odpovídá uvedenému textu?

- (A) Sbírký pravěkých lovců
- (B) Sběratelství má mnoho podob
- (C) Šlechtické sbírky
- (D) Navštivte výstavu přírodnin

47.

Které z následujících tvrzení **nevyplývá** z uvedeného textu?

- (A) Pravěcí lovci sbírali předměty pro přežití.
- (B) Starověké sbírky šlechticům zvyšovaly vážnost a moc.
- (C) Lovci v pravěku sbírali dřevo, bobule a kůru.
- (D) Koncem 18. století se objevil systém ve shromažďování předmětů.

TEXT K ÚLOHÁM 48 AŽ 50

Čarodějnice Grula
(úryvek)

Kolem Jívové a Pohořan se kdysi objevovala ošklivá stařena, říkali jí čarodějnice Grula. Měla prý v lesích starou chalupu, pár černých slepic a starou kozu, rohatou jako čert. Nevedlo se jí nejhůř. Uměla zaříkávat uštknutí, léčit horkost, zlomeniny a bradavice. Když se podívala na člověka, hned věděla, co mu schází, a přesto se jí lidé báli. Říkali, že umí čarovat. Jak přišla do stavení, pohostili ji a pak vyprovodili až za náves. Každý s ní chtěl být zadobře.

(Lisická, H.: Devatero řemesel, Svoboda 1976)

48.

Jakým literárním žánrem je uvedená ukázka?

- (A) bajkou
- (B) pohádkou
- (C) pověstí
- (D) písničkou

49.

Které z následujících vysvětlení odpovídá v textu vyznačenému slovu zaříkávat?

- (A) přemáhat nadpřirozené síly a jejich působení
- (B) vyhánět hady z chalupy
- (C) modlit se
- (D) věštit osud

50.

Který z následujících výroků o hlavní postavě uvedeného úryvku je pravdivý?

- (A) Čarodějnice ubližovala lidem, proto se jí báli.
- (B) Grula měla ve vsi starou chalupu.
- (C) Čarodějnice léčila nemoci lidí.
- (D) Grulu lidé vyháněli ze svých domů.

51.

Jak se nazývá slavnostní zahájení výstavy?

- (A) autogramiáda
- (B) vernisáž
- (C) premiéra
- (D) kolaudace

TEXT K ÚLOHÁM 52 AŽ 54

O moudré strace
(úryvek)

Na skále na stromě měla straka hnízdo. Ale na téže skále přebýval také had, a kdykoli stračí manželka vyseděla mladé, připlazil se a děti jí sežral. Zlá žena, nevěrný přítel a had v domě je jistá smrt. Stračí muž se trápil. Jednak pro mláďata, neboť žít bez rodiny je i pro straku těžké, jednak pro nárek ženin, která smutně mávala křídly nad prázdným hnízdem a žalostně křičela. Přemýšlel tedy, jak se zbavit zlého souseda, a rozhodl se konečně pro tento plán: přepadne hada a vyklove mu oči, aby už nikdy nenašel cestu k jeho obydlí. Ale poněvadž byl muž skromný a sám si příliš nedůvěřoval, byl by rád slyšel mínění někoho rozumného. Obrátil se proto k jezevci, který pro něho míval vždy dobrou radu, a všechno mu vylíčil.

(Olbracht, I.: *O mudrci Bidpajovi a jeho zvířátkách*,
Albatros 1991)

52.

Jakým literárním útvarem je uvedený text?

- (A) básní
- (B) pověstí
- (C) bajkou
- (D) povídkou

53.

Které z následujících tvrzení o větě podtržené v textu je pravdivé?

- (A) Jedná se o přirovnání.
- (B) Jedná se o anekdotu.
- (C) Jedná se o verš.
- (D) Jedná se o přísloví.

54.

Které z následujících tvrzení vyplývá z uvedeného textu?

- (A) Straky hnízdily ve skalní dutině.
- (B) Stračí samec byl sebevědomý.
- (C) Jezevec byl moudrý rádce.
- (D) Stračí samec chtěl zadávit hada.

55.

Jaký význam má slovní spojení *gramotný člověk*?

- (A) Člověk, který umí číst a psát.
- (B) Člověk, který má velkou hmotnost.
- (C) Člověk, který neumí číst a psát.
- (D) Člověk, který dobře počítá.